

PRACE NAUKOWE
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie

KULTURA FIZYCZNA

IX

pod redakcją
Joanny Rodziewicz-Gruhn
Eligiusza Małolepszego

Częstochowa 2010

Recenzenci
Ryszard Asienkiewicz
Andrzej Malinowski
Stanisław Zaborniak

Redaktorzy naukowi
Joanna Rodziewicz-Gruhn
Eligiusz Małolepszy

Redaktor
Andrzej Miszczak

Korekta
Dariusz Jaworski

Redaktor techniczny
Piotr Gospodarek

Projekt okładki
Sławomir Sadowski

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Częstochowa 2010

ISBN 978-83-7455-154-0
ISSN 1505-4241

Wydawnictwo im. Stanisława Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. (0-34) 378-43-29, faks (0-34) 378-43-19.
www.ajd.czyst.pl
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
CZĘŚĆ I	
TRADYCJE I WSPÓLCZESNOŚĆ KULTURY FIZYCZNEJ W POLSCE	
Leon Rak	
Motywy uprawiania narciarstwa przez Polaków do 1914 r.	11
Zdzisław Pawluczuk	
Rola ruchu sokolskiego w powstaniu harcerstwa na ziemiach polskich	25
Ireneusz Ciosek	
Związki sportowe oraz komitety wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego a rozwój sportu klubowego w Kielcach w latach 1918–1939	43
Teresa Drozdek-Małolepsza	
Narciarstwo kobiet w Polsce w latach 1919–1939	57
Wiesław Pięta	
Tenis stołowy nową ofertą sportowo-rekreacyjną w Akademickim Związku Sportowym w Polsce w latach 1926–1939	73
Maciej Baraniak	
Mistrzostwa Świata Międzynarodowej Federacji Narciarskiej w Zakopanem w 1929 r. i 1939 r.	87
Daniel Bakota	
Stan badań nad dziejami ruchu sportowego w województwie częstochowskim w latach 1975–1998	101
Eligiusz Małolepszy	
Rola Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe w rozwoju kultury fizycznej i turystyki w środowisku wiejskim w Polsce w latach 1989–2008	121
Artur Kita	
Geneza i rozwój Uczniowskiego Klubu Sportowego „Gol” Częstochowa w latach 1996–2008 (zarys problematyki)	137
CZĘŚĆ II	
PROBLEMY ROZWOJU I ZDROWIA	
Ryszard Asienkiewicz, Grażyna Biczysko, Józef Tatarczuk	
Charakterystyka porównawcza zróżnicowania morfologicznego i typologicznego młodzieży akademickiej w Polsce (na przykładzie studentów i studentek wychowania fizycznego)	153

Joanna Rodziewicz-Gruhn	
Wpływ czynników społeczno-ekonomicznych na zróżnicowanie cech somatycznych i proporcji ciała u studentek pochodzących ze środowiska wiejskiego ...	171
Krzysztof Mizera, Wiesław Pilis	
Zdrowie oraz fizjologiczne podstawy starości i fizycznego treningu rekreacyjnego	183
Anna Pilis, Karol Pilis, Wiesław Pilis	
Rola turystyki w życiu ludzi starszych	205
N.E. Własenka	
Реализация активизирующей функции в управлении физическим воспитани дошкольников	229
S.I. Nevdakh	
The Methodical Maintenance of Independent Work in the Supplementary Professional Educational System	237
 CZĘŚĆ III	
LUDZIE NAUKI. OŚRODKI NAUKOWO-DYDAKTYCZNE	
Ryszard Asienkiewicz	
Wspomnienie o Profesorze Zbigniewie Drozdowskim w 80 rocznicę urodzin	249
Ewa Skorupka, Ryszard Asienkiewicz, Grażyna Biczysko	
Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna Katedry Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Zielonogórskiego w latach 1999–2009	255
 CZĘŚĆ IV	
VARIA	
Norbert Urbainsky, Małgorzata Woltmann-Żebrowska	
Über psycho-physiologische Wechselbeziehungen von Musik und Bewegung	269
 RECENZJE, DYSKUSJE, POLEMIKI	
Ewa Roszkowska	
O alpinizmie europejskim w latach 1919–1939	289
Andrzej Malinowski	
Zapomniana książka Waleriana Kleckiego pt. <i>Gatunek i rasa</i> , Wyd. Kasy im. Mianowskiego, Warszawa 1924	305

CONTENT

Introduction	7
PART I	
PHYSICAL EDUCATION IN POLAND – PAST AND PRESENT	
Leon Rak	
The Motives of Skiing among Polish Skiers up to 1914	11
Zdzisław Pawluczuk	
The Role of the “Sokol” Movement in Formation of Scouting in Poland	25
Ireneusz Ciosek	
Sports Associations, Physical Education Committees and Military Education Committees and the Development of Club Sport in Kielce between 1918–1939	43
Teresa Drozdek-Małolepsza	
Women’s Skiing in Poland in the Years 1919–1939	57
Wiesław Pięta	
Table Tennis as a New Sport & Recreational Offer in Academic Sport Association in Poland (1926–1939)	73
Maciej Baraniak	
World Championships of the International Federation (FIS) in Zakopane, in the Years 1929 and 1939	87
Daniel Bakota	
State of Research on the History of Sports Movement in the Province of Częstochowskie in Years 1975–1998	101
Eligiusz Małolepszy	
The Role of Popular Sports Teams in the Development of Physical Culture and Tourism in Rural Environment in Poland in the Years 1989–2008	121
Artur Kita	
The Origins and the Legal-Organizational Structure of the Student’s Sports Club „Gol” Częstochowa (1996–2008): A Delineation of the Major Issues	137
PART II	
PHYSICAL DEVELOPMENT AND HEALTH	
Ryszard Asienkiewicz, Grażyna Biczysko, Józef Tatarczuk	
Comparative Description of Morphological and Typological Diversity of University Students in Poland (Exemplified by Physical Education Students)	153

Joanna Rodziewicz-Gruhn	
The Impact of Socio-economic Factors on the Diversity of Somatic Features and Body Proportions of Students with Rural Background	171
Krzysztof Mizera, Wiesław Pilis	
Health and Physiological Basis of Aging and Physical Recreational Training	183
Anna Pilis, Karol Pilis, Wiesław Pilis	
The Role of Tourism in Older Peoples' Lives	205
N.E. Wlasenka	
Realization of Activating Function in Managing in the Sphere of Physical Education of the Children of Pre-school Age	229
S.I. Nevdakh	
The Methodical Maintenance of Independent Work in the Supplementary Professional Educational System	237
PART III	
SCHOLARS. SCIENTIFIC AND DIDACTIC CENTERS IN POLAND	
Ryszard Asienkiewicz	
In Memory of Professor Zbigniew Drozdowski on His 80 th Birthday	249
Ewa Skorupka, Ryszard Asienkiewicz, Grażyna Biczysko	
Scientific Educational and Organisational Activity of Physical Education Department, University of Zielona Góra between 1999 and 2009.....	255
PART IV	
VARIA	
Norbert Urbainsky, Małgorzata Woltmann-Żebrowska	
The mutual psycho-physiological relationship of music and movement	269
RECENZJE, DYSKUSJE, POLEMIKI	
Ewa Roszkowska	
On European Alpinism in the Years 1919–1939	289
Andrzej Malinowski	
The Forgotten book of Walerian Klecki <i>Species and Race</i>	305

WSTĘP

W niniejszym zeszycie, dziewiątym z serii wydawniczej „Prace Naukowe Akademii Jana Długosza w Częstochowie – Kultura Fizyczna”, zostały zaprezentowane prace autorów z różnych ośrodków naukowych krajowych i zagranicznych.

Recenzentem I części pracy – „Tradycje i współczesność kultury fizycznej w Polsce” był dr hab. prof. UR Stanisław Zaborniak. Problemy ukazane w tej części odnoszą się do następujących aspektów:

- rozwój dyscyplin sportowych w Polsce,
- działalność na polu kultury fizycznej i turystyki organizacji i towarzystw społecznych i sportowych oraz klubów sportowych,
- dzieje kultury fizycznej w zakresie regionalnym.

Recenzentami publikacji zamieszczonych w II części, zatytułowanej „Problemy rozwoju i zdrowia”, byli prof. dr hab. Andrzej Malinowski i dr hab. prof. UZ Ryszard Asienkiewicz. W tej części pracy analizowano problemy:

- zróżnicowania morfologicznego młodzieży studiującej wychowanie fizyczne w różnych uczelniach w Polsce,
- wpływu stratyfikacji społecznej na poziom rozwoju biologicznego młodzieży studiującej,
- zdrowotnych i fizjologicznych aspektów funkcjonowania organizmu w okresie starości, w zależności od podejmowanej aktywności fizycznej i sposobu odżywiania,
- prozdrowotnego znaczenia turystyki jako jednej z ważniejszych form aktywności ruchowej, możliwej do podejmowania w późniejszych fazach ontogenezy,
- edukacji w zakresie kultury fizycznej.

Część III zeszytu naukowego nosi tytuł „Ludzie nauki. Ośrodki naukowo-dydaktyczne”. Zamysłem naszym jest prezentowanie również w kolejnych zeszytach sylwetek naukowców zasłużonych dla rozwoju różnych dyscyplin naukowych związanych z kulturą fizyczną. Cykl ten rozpoczyna wspomnienie o Profesorze Zbigniewie Drozdowskim, znakomitym naukowcu, znawcy, badaczu i współtwórcy polskiej antropologii fizycznej, oddanym nauczycielu akademickim. W obecnym zeszycie zainicjowano również cykl prezentacji działalno-

ści naukowej i organizacyjnej ośrodków akademickich kształcących specjalistów z różnych dziedzin kultury fizycznej i sportu.

Ostatnie trzy prace zawarte są w kolejnych częściach zeszytu naukowego – „Varia” oraz „Recenzje, dyskusje, polemiki”.

W końcowej części zeszytu naukowego zamieszczamy wymagania redakcyjne.

Pragniemy złożyć bardzo serdeczne podziękowania Recenzentom za ich niezwykle cenne uwagi i spostrzeżenia podnoszące wartość niniejszej pracy.

Dziękujemy za współpracę dotychczasowym Autorom i wyrażamy nadzieję, że krąg osób zainteresowanych publikowaniem własnych osiągnięć naukowych poszerzy się w kolejnych zeszytach.

Redaktorzy